

Tillstånd och upplysning

Lantbrukarnas Ekonomi AB (LEAB)
105 33 Stockholm

Beslut angående ansökan om nöddispens på växtskyddsområdet för Lamdex

1 Beslut

Kemikalieinspektionen beviljar dispens från kravet på produktgodkännande för växtskyddsmedlet Lamdex för användning mot larver av morotsfluga i yrkesmässiga odlingar av morötter, palsternacka, rotpersilja och rotselleri, under nedanstående tidsperiod.

Gäller från och med	2021-07-25
Gäller till och med	2021-10-10

Kemikalieinspektionen avslår den del av ansökan som gäller vuxna individer av morotsflugan.

Den som använder Lamdex ska uppfylla de kunskapskrav som gäller för användning av växtskyddsmedel i klass 2 L.

Specificerade användningsvillkor framgår av beslutsbilagan.

1.1 Åtterrapporering

Efter avslutad odlingssäsong ska en redogörelse lämnas in till Kemikalieinspektionen över vilka strategiförsök som genomförts under 2021 och på vilket sätt resultaten från dessa kan ge information om att kommande års odlingar av morötter, palsternacka, rotpersilja och rotselleri kan genomföras utan behov av dispens.

Redogörelsen ska lämnas in till oss senast 31 december 2021.

2 Beskrivning av ärendet

Vi fick in er ansökan om dispens för nedanstående ändamål den 9 juli 2021.

Sökande	Lantbrukarnas Ekonomi AB (LEAB) 105 33 Stockholm
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Lamdex
Verksamma ämnen	Lambda-cyhalotrin
Funktion	Insekticid
Sökt användningsområde	Mot morotsfluga i yrkesmässiga odlingar av morötter, palsternacka, rotpersilja och rotselleri på friland.

MailId: MAP-0030, 2017-09-28

2.1 Ni har uppgett följande skäl till ansökan om dispens

2.1.1 Er beskrivning av faran

Larver av morotsflugan (*Psilia rosae*) är ett allvarligt hot mot den yrkesmässiga morotsodlingen. I år var flygningen av den första generationens morotsfluga större än normalt och nu befarar rådgivare och odlare att flygningen av den andra generationens morotsfluga kommer att bli lika stor eller ännu större. Morotsflugans larver angriper även andra flockblomstriga grödor som palsternacka, selleri, dill och persilja.

Bekämpning av morotsflugan kan utföras med kontaktverkande insektsmedel mot den vuxna flugan. Det vuxna flugorna är inte stationära i morotsfälten utan de går endast in i fältet för att lägga äggen i översta jordlagret. Det gör att en bekämpning måste utföras precis när flugan befinner sig i fältet. Denna omständighet gör att flugan är svår att bekämpa. För att kunna bekämpa larver behövs ett systemiskt insektsmedel.

Morötter är ett av de få livsmedel som Sverige är självförsörjande på. Odlingarna av palsternackor, rotpersilja och rotselleri är av mindre omfattning men för de företag som specialiserat sig på den odlingen är de av stor betydelse.

Enligt en bedömning som ni har gjort tillsammans med Jordbruksverkets expert på frilandsgrönsaker, kommer 30 % av odlingarna att angripas av andra generationens morotsfluga, vilket leder det till att morötterna inte kan lagras utan stora skördeförluster och att stor del av skörden måste sorteras bort. Om man räknar på den totala skörden för morötter som beräknas ha ett värde på cirka 107 Mkr och att 30 % inte kan säljas blir förlusten cirka 34 Mkr. De övriga grödorna finns inga allmängiltiga siffror för, de har olika försäljningskanaler och odlas i betydligt mindre omfattning.

2.1.2 Er beskrivning av alternativ

Mavrik (tau-fluvalinat), Fibro (paraffinolja) och Raptol (pyretriner och rapsolja) är godkända för bekämpning av insektsangrepp i morötter. Dessa är kontaktverkande preparat, vilket innebär att insekten som ska bekämpas måste träffas av medlet för att medlet ska ha effekt. Eftersom äggen läggs i översta jordlagret och inte på plantan, och larverna äter på rötterna, har dessa preparat ingen bekämpningseffekt på ägg eller larver.

Ni har nämnt att det finns ett icke-kemiskt alternativ för bekämpning av morotsfluga genom att täcka morötterna med nät. Detta alternativ har prövats under svenska förhållanden men anses inte rimligt eftersom det inte är ekonomiskt eller praktiskt möjligt att täcka stora arealer med nät. En annan förebyggande metod ni nämner är att så morötter på fält som ligger fritt och där det är blåsigt. Ni menar att tillgången till öppna fält är inte tillräckligt stor.

2.2 Samråd med Livsmedelsverket

Livsmedelsverket har bedömt att användning av Lamdex enligt angiven rekommendation inte bör ge upphov till resthalter som överskrider idag gällande gränsvärden för lambda-cyhalotrin i yrkesmässiga odlingar av morötter, palsternacka, rotpersilja och rotselleri. Användningen bedöms inte heller ge resthalter som innebär någon risk för konsumenter.

2.3 Tidigare dispenser

Det är första gången som en ansökan om dispens för Lamdex har lämnats in.

2.4 Godkännandevillkor för verksamt ämne

Det verksamma ämnet Lambda-cyhalotrin är godkänt genom kommissionens genomförandeförordning (EU) 2016/146¹ till och med den 30 mars 2023.

Av godkännandebeslutet för lambda-cyhalotrin framgår att vid prövning av ett produktgodkännande ska medlemsstaterna vara särskilt uppmärksamma på

- skyddet av användare, arbetstagare och andra personer som råkar befinna sig i närheten.
- metaboliter som potentiellt kan bildas i bearbetade produkter.
- risken för vattenlevande organismer, däggdjur och leddjur som inte är målarter.

Villkoren för användning ska vid behov omfatta riskreducerande åtgärder.

2.5 Godkända produkter i andra länder

Lamdex är godkänd i Danmark, genom ett utvidgat produktgodkännande för mindre användningsområde, mot morotsflugan i yrkesmässiga odlingar av morötter, palsternacka och rotpersilja. Produktgodkännandet för Lamdex är under förnyelse i Danmark och utvärderingen är inte klar.

3 Skäl

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Ett växtskyddsmedel får endast släppas ut på marknaden och användas om det har produktgodkänts i den berörda medlemsstaten enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009². Kemikalieinspektionen får dock i särskilda fall ge dispens från kravet på godkännande och tillåta att ett växtskyddsmedel, under högst 120 dagar, släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår

---

¹ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2016/146 av den 4 februari 2016 om förnyelse av godkännandet av det verksamma ämnet lambda-cyhalotrin som ett kandidatämne för substitution i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, och om ändring av bilagan till genomförandeförordning (EU) nr 540/2011.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG

som nödvändig på grund av en fara som inte kan avväjas på något annat rimligt sätt. Detta framgår av artikel 53 i förordningen.

3.2 Kemikalieinspektionens bedömning

3.2.1 *Bedömning av fara*

En dispens får endast beviljas om det finns en fara mot växtproduktionen eller ekosystemet. Kemikalieinspektionen bedömer att de befarade angreppen av larver av morotsfluga utgör en fara för morotsproduktionen eftersom skördebortfallet beräknas upp till 30%.

3.2.2 *Bedömning av alternativ*

En dispens får endast beviljas om faran inte kan avväjas på något annat rimligt sätt.

Kemikalieinspektionen bedömer att det finns alternativ för bekämpning av vuxna individer av morotsfluga, till exempel växtskyddsmedlen Mavrik, Fibro och Raptol.

När det gäller bekämpning av morotsflugans larver saknas alternativ eftersom de icke-kemiska alternativen inte är praktiskt eller ekonomiskt genomförbara. För att bekämpa larver av morotsfluga krävs ett systemiskt preparat. Det saknas preparat som är godkända för användning mot insektsangrepp i morötter, palsternacka, rotpersilja och rotselleri.

3.2.3 *Bedömning av ett särskilt fall*

En dispens får endast beviljas om det rör sig om ett särskilt fall. Det är första gången ni ansöker om dispens för Lamdex.

I år har förhållandena varit gynnsamma för morotsflugan. Maj och juni har varit ovanlig varma vilket gynnat morotsflugan och en andra stor svärmning av flugan förväntas vilket bedöms kunna ge skador på grödan motsvarande ca 30%.

3.3 Motivering av villkor

3.3.1 *Bedömning av hälso- och konsumentrisker*

Kemikalieinspektionen bedömer att växtskyddsmedlet kan medföra hälsorisker för användare. Kemikalieinspektionen beslutar därför att skyddshandskar, ögonskydd och andningsskydd ska användas vid hantering av produkten medan skyddshandskar och ögonskydd ska användas vid arbetsmoment som innebär risk för kontakt med brukslösning eller sprutdimma.

3.3.2 *Bedömning av miljörisker*

Kemikalieinspektionen bedömer att växtskyddsmedlet kan medföra risker för vattenlevande organismer, fåglar, däggdjur och insekter utanför fältet. Medlet innehåller lambda-cyhalotrin och av ämnesutvärderingen framgår att ”Medlemsstaterna ska vara särskilt uppmärksamma på risken för vattenlevande organismer, däggdjur och leddjur som inte är mållarter samt se till att villkoren för användning ska vid behov omfatta riskreducerande åtgärder.”

Vi beslutar därför att ett anpassat skyddsavstånd ska bestämmas med hjälp av Säkert växtskydds "Hjälpreda vid bestämning av anpassade skyddsavstånd. Lantbruksspruta

med bom". Växtskyddsmedlet får inte spridas på blommande växter där pollinerande insekter aktivt söker efter föda.

3.4 Slutsats

Kemikalieinspektionen bedömer att ni har visat att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda för användning mot larver av morotsfluga i odlingar av morötter, palsternacka, rotpersilja och rotselleri mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan. Vi bifaller därför denna del av ansökan om dispens.

Kemikalieinspektionen bedömer att ni inte har visat att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda för användning mot morotsfluga i odlingar av morötter, palsternacka, rotpersilja och rotselleri mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan. Vi avslår därför denna del av ansökan om dispens.

4 Upplysningar

Dispensförfarandet syftar till att hantera faror eller hot som uppkommer sällan och som därmed inte kan förutses. Om en fara riskerar att upprepas eller utgör ett återkommande problem ska inte dispensförfarandet användas för att lösa problemet. Det är därför viktigt att ni utformar en strategi för att undvika fortsatt behov av dispens eller tar fram andra bekämpningsmetoder för att åstadkomma en långsiktig lösning. Vid upprepad ansökan om dispens ska ni visa vilka åtgärder som ni vidtagit för att undvika behov av ytterligare dispens.

Om produkten är godkänd i en annan medlemsstat inom EU finns det möjlighet för innehavaren att ansöka om produktgodkännande i Sverige genom ömsesidigt erkännande enligt artikel 40 i förordning (EG) nr 1107/2009. Under vissa förutsättningar finns samma möjlighet för till exempel jordbruksorganisationer.

Om produkten redan är godkänd i Sverige för viss användning finns möjlighet att ansöka om utvidgat produktgodkännande för mindre användningsområde enligt artikel 51 i förordning (EG) nr 1107/2009.

4.1 Produktens klassificering och märkning

Produkten ska vara märkt och klassificerad enligt CLP-förordningen³ och uppfylla kraven i förordning (EU) nr 547/2011 om märkningskrav för växtskyddsmedel⁴.

Företagets klassificering av produkten:

Piktogram	
Signalord	Varning
Faroangivelser	H302 Skadligt vid förtäring. H317 Kan orsaka allergisk hudreaktion. H319 Orsakar allvarlig ögonirritation. H332 Skadligt vid inandning. H410 Mycket giftigt för vattenlevande organismer med långtidseffekter.
Skyddsangivelser	P261 Undvik att inandas sprej. P264 Tvätta händerna och ansiktet grundligt efter användning. P270 Ät inte, dryck inte och rök inte när du använder produkten. P280 Använd skyddshandskar, ögonskydd/ansiktsskydd. P301 + P312 VID FÖRTÄRING: Vid obehag, kontakta GIFTINFORMATIONSCENTRALEN/läkare. P302 + P352 VID HUDKONTAKT: Tvätta med mycket tvål och vatten. P304 + P340 + P312 VID INANDNING: Flytta personen till frisk luft och se till att han eller hon vilar i en ställning som underlättar andningen. Vid obehag, kontakta GIFTINFORMATIONSCENTRALEN eller läkare. P305 + P351 + P338 VID KONTAKT MED ÖGONEN: Skölj försiktigt med vatten i flera minuter. Ta ur eventuella kontaktlinser om det går lätt. Fortsätt att skölja. P333 + P313 Vid hudirritation eller utslag: Sök läkarhjälp. P337 + P313 Vid bestående ögonirritation: Sök läkarhjälp. P362 + P364 Nedstänkta kläder tas av och tvättas innan de används igen. P391 Samla upp spill. P501 Innehållet/behållaren lämnas till godkänd avfallsmottagare. EUH401 För att undvika risker för människors hälsa och för miljön, följ bruksanvisningen.
Övrig märkning	Spe8 Farligt för bin. SP1 Förorena inte vatten med produkten eller dess behållare. (Rengör inte sprututrustning i närheten av vattendrag/ Undvik förorening via avrinning från gårdsplaner och vägar.

4.2 Anmälan till produktregistret

Vi upplyser om skyldigheten att lämna in en verksamhetsanmälan till produktregistret hos Kemikalieinspektionen. En sådan anmälan ska göras så snart som möjligt och senast när verksamheten inleds. Läs mer om verksamhets- och produktanmälan under produktregistret på www.kemi.se.

³ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006.

⁴ KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 547/2011 av den 8 juni 2011 om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 vad gäller märkningskrav för växtskyddsmedel.

4.3 Årlig redovisning av mängduppgifter

För växtskyddsmedel finns krav på redovisning av överlåten mängd för användning på den svenska marknaden. Kravet omfattar även den som innehaft en dispens.

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Bilaga - Villkor för användning av Lamdex